

**Környezetvédelemmel kapcsolatos
szemléletmódok feltérképezése
Magyarországon élő és külföldi magyaroknál**

Záródolgozat

Magyar nyelvi és magyarságismereti képzés

Külgazdasági és Külügyminisztérium -- Balassi Bálint-ösztöndíjprogram

2021

Bihari Kinga, MR-B2

Témavezető: Szabó Simon

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
1. A Kérdőív.....	5
1.1 Kérdőív kifejlesztése.....	6
1.2 Kérdőív eredményei.....	6
2. Környezetvédelem a magyar oktatásban.....	8
2.1 Óvodában a környezetvédelem oktatása.....	9
2.2 Általánosiskolában a környezetvédelem oktatása.....	9
2.3 Közép- és felsőoktatásban a környezetvédelem.....	10
2.4 Saját tapasztalatom a magyar környezetvédelmi oktatással.....	11
3. Környezetvédelem más országokban.....	11
Összegzés.....	12
Bibliográfia.....	15
Mellékletek.....	17
Rezümé.....	23

Bevezetés

Bihari Kinga a nevem és Balassi Bálint ösztöndíjas diák vagyok a Külgazdasági és Külügyminisztériumnak Magyar Diplomáciai Akadémiáján. Az Egyesült Államokból érkeztem, San Franciscoból, ahol az egyetemen környezetvédelmet tanulok. Ez a téma már régóta érdekel és nagyon közel áll a szívemhez, mivel már kiskoromban is imádtam a természetet, és az évek során egyre jobban értékelem.

Gyermekekoromban mindig kint töltöttem az időmet: apukámmal minden vasárnap elmentünk biciklizni a természetvédelmi parkban a házunk mellett, anyukámmal pedig a patakban lubickoltunk és ebihalakat kerestünk. Ebből a szempontból a szüleim nagyon erősen befolyásoltak, hogy ennyire értékeljem a természetet. Később amikor elkezdtem a tájfutást, annál jobban értékeltem, hogy mennyivel élvezetesebb fák között futni, mint épületek mellett. A magyar cserkészlet tagja vagyok már három éves korom óta, és ez is hozzájárult, hogy értékeljem a természetet. Ezen keresztül tanultam meg, hogyan lehet egyszerre biztonságosan élvezni és védeni a természetet adottságait. Igazán ott a cserkészleten tanultam meg, mennyire fontos a természetre vigyázni, hogy a jövő generációk is tudják élvezni. Ezen kívül az amerikai iskolában is tanultunk a környezetvédelemről. Ez az általános iskolában olyan keretben folyt, hogy élvezetes és kreatív módokon újrahasznosítottuk a szemetet kézművességben, és fákat ültettünk a Föld Napján. Később már a gimnáziumban komolyabban tanultunk a globális felmelegedésről, de a gyermekkori programok megadták az alapot arra, hogy tudjam ezeket a komolyabb témákat is értékelni.

Amikor egyetemre kerültem a University of California, Santa Barbarán, a környezetvédelem szakot választottam miután egy környezettudomány osztályon vettem részt. Ekkor jöttem rá, hogy igazán mennyire fontos számomra a környezetvédelem. Viszont, minél többet tanultam róla, annál világosabb lett, hogy nemzetközileg kell összeműködni, ha megszeretnénk a Földet védeni. Ekkor kezdtem el gondolkodni azon, hogy a másik hazámban, Magyarországon, mennyire fontos a környezetvédelem. Mivel nem töltöttem sok időt Magyarországon ez az év előtt, eddig nem tudtam milyenek a hozzáállások a környezetvédelemhez. A kettős identitásom miatt mindig is kíváncsi voltam, mennyire különböznek a két hazám és lakosai. Mióta elkezdtem komolyan tanulni a környezetvédelmet, egyre több ember véleményére lettem kíváncsi, főleg a háttérüktől függően. Pontosabban,

hogyan befolyásolja az oktatási rendszer amiben tanultak, a környezet ahol felnőttek, a koruk, szakuk, stb.

Számomra fontos az a kérdés is, hogy milyen okok húzódnak meg az emberek gondolkodásmódjuk, véleményük mögött, valamint hogyan és miért különböznek ezek másoktól. Így a két hazám közötti különbségekre egyre kíváncsibb lettem. Nem csak a természet megvédése fontos, hanem az emberi viszonyok is ezzel kapcsolatban, mert így lehet reális, praktikus megoldásokat teremteni a Föld megvédéséhez. Ezért írom a záródolgozatomat erről a témáról. Remélem az alábbi tanultakat a jövőben is használhatom a további kutatásaimban az egyetemen és szakomban.

Pontosabban, a témám összehasonlítja a magyarok hozzáállását a környezetvédelemhez több országban, de főleg az Egyesült Államokban és Magyarországon. Arra vagyok kíváncsi, milyen dolgok fontosak minden magyarnak, független attól, hogy hol lakik vagy hol nőtt fel, és milyen dolgok függnek a környezetüktől, nem a kultúrájuk és identitásuktól. A magyar identitás külföldön nagyon erős tud lenni, legalább a saját tapasztalatomban, de azt szeretném megtudni, mennyire befolyásolja a szemléletmódokat ebben a témakörben. Ebbe a kérdéskörbe beletartozik az emberek kapcsolata a természettel, hogy mennyire tartják fontosnak annak megvédését, és a külső okoknak a feltérképezése, amelyek ezeket a véleményeket és viszonyokat befolyásolhatják. A sok országon belül általános véleményeknek és szemléletmódoknak eltérései és hasonlóságai, a kiváltó okokkal együtt lesznek a legfontosabb eredményei ennek a dolgozatnak.

A mai világban az élet majdnem minden területén egyre jobban kezdenek a vélemények szélsőlegesek lenni. Nem csak érdekel ez a téma, hanem rendkívül fontosnak érzem, mivel a nemzetközi együttműködés egyre fontosabb, főleg a globális felmelegedésre és más természeti krízisekre tekintve. Úgy érzem, csak úgy tudunk pozitív hatást kiváltani, ha nemzetközi összeműködésünket sikeresen gyakoroljuk mindjában. Ezen kívül, úgy érzem, hogy van a külföldi és Magyarországon élő magyaroknak gondolkodásmódjára rálátásom, így meg szeretném vizsgálni közelebbről őket. A saját tapasztalatom és nézőpontom is elég kevés és korlátozott a ismerősök és család iránt, és persze a kettős identitásom is hozzájárul. Természetesen én külföldi magyarnak vallom magam, viszont ebben az évben a Balassi programban volt lehetőségem egy másik nézőpontba belekukkantani. Ez főleg azért van, mert a magyar tanítási rendszert megtapasztaltam és Budapesti magyarokkal volt lehetőségem társalogni. Ezek miatt

fontosnak tartom még jobban tanulmányozni ezt a témát, hogy remélhetőleg jobban megértsem a különbségeket a két nézőpont között.

Ezen belül, több témáról is lesz szó. Elsősorban, a hozzáállás a természethez és a környezetvédelemhez, úgy általában. Ezeknek a fontossága az emberek életében, és hajlandóságuk ezekért tenni is valamit lesz a következő téma. Vizsgálom azt is, hogy mi a véleményük arról, kinek a felelőssége ezeket megvédeni, és milyen változásokat szeretnének látni a jövőben. Ezekre a fontos kérdésekre egy online kérdőív segítségével keresem a válaszokat. A közösségi médián keresztül küldöm ki az ismerőseimnek a kérdéseimet, mivel ez a leghatékonyabb és eredményesebb módszer az információ összegyűjtésre. Így helyi magyarokat és külföldi kettős identitású magyarok is, mint saját magam, érhetnek el a kérdőívemmel. A megállapításaimat kiegészítem az ehhez a témához kapcsolódó szakirodalomban olvasottakkal, illetve az szemléletmódok okait kidolgozom.

Az eddigi tapasztalataim alapján már vannak elképzeléseim arról, hogy mik lesznek az eredmények. Saját tapasztalatom szerint az Amerikai Egyesült Államokban és Kanadában, illetve Ausztráliában, ahonnan sok ismerősöm aki kitölti a kérdőívet származik, jelentős hangsúlyt ejtenek az állam a természetre. Evvel ellentétben az az elképzelésem, hogy az európai országok nem hangsúlyozzák annyira a természetet az oktatásban. Ebből a tapasztalatból kiindulva szerintem az angol ajkú külföldi magyaroknak erősebb kapcsolatuk van a természettel, mint a az európaiaknak. Ebből azt következtettem, hogy nekik pozitívabb hozzáállásuk is van a környezetvédelemhez, illetve fontosabbnak tartják. Ezen kívül vélhetően fontosabbnak fogják találni az angol ajkú külföldiek a környezetvédelmi tevékenységeket, mint a Magyarországon élő magyarok. Szerintem ezek a különbségek a sok ország eltérő kultúrájának és életkörülményeinek köszönhetőek.

1. A Kérdőív

A kérdőívet a Google Forms-on keresztül szerkesztettem meg, és saját tapasztalatom alapján jöttem elő a kérdésekkel. A kérdőívet közösségi médián osztottam meg az ismerőseimmel, pontosabban a Facebook és Instagram felületeken az ismerőseimmel. Miután már fent volt a kérdőív egy hétig, 66 választ kaptam. Ez a módszer, hogy közösségi médián tettem ki a kérdőívet, sokkal sikeresebb volt, mint vártam, és elég változatosak voltak a helyek ahonnan származtak a kitöltők.

Azt vártam, hogy csak amerikai magyarok fognak válaszolni, de válaszoltak Ausztráliából és Dél Amerikából is. Úgy hirdetem, hogy “bármelyiknek szól, aki magyarnak érzi magát”. Ez azért fontos, mert az a célom, hogy minden magyart elérjek, és mivel mindenki máshogyan definiálja a magyarságok, nem akarok senkit kihagyni. Így igyekeztem egyben a külföldi és helyi magyarokat biztatni, hogy kitöltsék. Először csak a magyarok és amerikai-magyaroknak szólt volna a kérdőív, de elég hamar rájöttem, hogy sok külföldi magyar ismerősöm van aki nem az Egyesült Államokban nőtt fel. Így, hogy a többi országot is belevontam, sokkal több választ várhattam. Kicsit több mint fele a kitöltőknek külföldi, pontosabban 56.1%. Ez várható volt, mivel több külföldi ismerősöm van mint Magyarországon élő magyar, főleg a külföldi magyar cserkész közösség miatt. Ez abból a szempontból érdekes, hogy több információm van külföldi magyarokról, mint helyi magyarokról, és ez az eredményeket elferdítette. Ez a kérdőív nyilvánvalóan nem képviselheti az egész magyarságot, mivel csak az ismerőseim vettek részt. Viszont, egy jó mérce lehet és meg tudja jósolni, hogy körülbelül milyen válaszokat várhatna egy komolyabb kutatás ebben a témakörben.

1.1 Kérdőív kifejlesztése

A kérdőív kitöltése névtelen volt, hogy annál őszintébb legyenek a válaszok. A kitöltők életkorára, nemére, végzettségére és munkájára voltam kíváncsi, és a származás/felnövés országára. Az elnyomó többsége, a kitöltőknek, pontosabban 66.7%, velem egykorú, illetve 18-25 éves korosztály. Ez várható volt, mivel általában a fiatalok többet vannak a közösségi médián, mint idősebb korosztályok. Így a kérdőív hirdető módszere is eltorzította az eredményeket, mivel kevesebb idősebb embert ért el. Viszont úgy gondolom, hogy a közösségi média előnyei felülmúlják a hátrányait, mivel ez a leggyorsabb és hatékonyabb módszer információt gyűjteni, főleg a korona vírus járvány alatt. Ezen kívül, ahogyan korábban is említettem, sok külföldi magyar kapcsolatom a cserkészeten keresztül fejlődött ki, így a kitöltőkből is sok cserkész volt. Ez erősen befolyásolta azt, hogy 45.5%-a a kitöltőknek azt mondta a természetről “nagyon fontos az életében, sok időt töltt kint”.

1.2 Kérdőív eredményei

Ebből kiindulva pedig azt várhattam, hogy ebből a 45.5%-ból számos kitöltőnek a környezetvédelem is fontos lesz számukra. Piskóti Marianna kutatása szerint “a környezettudatos

viselkedés kialakulásának egyik előfeltétele a természethez való tartozás átélése” (13). Piskóti szerint akkor nem is várható, hogy egy ember környezetbarát legyen, ha nincsen jelentős kapcsolata a természettel. Ha az ember nem érzi otthon magát a természetben, nem érzi, hogy hozzá tartozik, akkor nincsen oka, hogy törődjön vele, illetve megvédje. A kutatása során Piskóti azt találta, hogy a “természet közelségének érzésével nő az empátia és a segítő szándék a természet irányába, elősegítve a környezettudatos viselkedés kialakulását.” (17). Ez azt jelenti, hogy minél erősebb a kapcsolata és együttérzése a természettel, annál környezettudatosabb lesz az az ember. A kérdőív eredményei is támogatják ezt az állítást, mivel 28.8%-a a kitöltőknek azt jelezte, hogy “nagyon fontos a környezetvédelem, döntései nagyon befolyásolva vannak”.

Az emberi alapelvekből fakadóan meg lehet magyarázni ezt a korrelációt és azt, hogy miért fontos a természeti kapcsolat a környezetvédelemben. Az emberek sokkal inkább olyan üggyel foglalkoznak, ami a saját érdekükben van, és így a környezetvédelemmel is akkor foglalkoznak, ha van személyes kötődésük hozzá és hasznuk belőle. Így egészen logikus az, hogy 84.8%-a a kitöltőknek fontos problémának tartja a globális felmelegedést. A környezettudományak az egyik legfontosabb és legismertebb ága a globális felmelegedés is a klímaváltozás (Szabó és Angyal 210). Így egyszerűen lehet következtetni, hogy akinek a környezetvédelem közel áll a szívéhez, az a globális felmelegedést is észben tartja, aggódik róla.

Érdekes módon, annak ellenére, hogy 80.3%-a a kitöltőknek fontosnak vagy nagyon fontosnak tartja a környezetvédelmet, csak 48.5%-a vallotta, hogy az életükben jelentős tevékenységeket folytatnak a környezet megvédése érdekében. Természetesen, ez kérdés nagyon szubjektív. Van aki szerint ha a fogmosás közben elzárja a vizet, akkor környezetvédőnek számíthatja magát, és van olyan aki vegán de nem is gondolja, hogy az életmódját erősen befolyásolja a környezetvédelem. Viszont ezt mégis úgy tudnám megmagyarázni, hogy elvben messze könnyebb valakinek környezetbarátnak vallani magát, mint aktuális lépéseket tenni amiknek lényeges hatásuk van (De Witte). Ennek ellenére, a kitöltők 75.8%-a azt jelezte, hogy hajlandóak lennének jelentős változásokat hozni a saját életükben. Ez a szám szintén valószínűleg azért olyan magas, mert hipotetikus a kérdés, így könnyű olyan választ adni rá, ami talán nem teljesülne be.

Továbbá, a kitöltők 87.9%-a fontosnak tartja azt, hogy a kormány ügyeljen a környezetre, és ebből 56.1% szerint az első prioritása kellene legyen a kormánynak. Ezen kívül 66.6%-a a kitöltőknek úgy gondolja, többet kellene tegyen a környezetvédelem körében. Ezeket a

szemléletmódokat összevetve, azt lehet kikövetkeztetni, hogy a kitöltők szerint a környezet megvédése körén a kormány szerepe jelentős kellene legyen. Ez a szemléletmód több okból eredhet, de leginkább onnan, hogy a környezetvédelmet olyan fontosnak tartják, hogy a kormánytól is elvárják a tevékenységeket. A fiatalabb generáció, illetve az én generációm, egyre többet vár el a kormánytól a természet témakörében (Origo), és ezt tükrözi a kérdőív.

Minden választ összevetve, azt lehet általánosítani, hogy a kitöltők többsége szerint fontos a természet és a környezetvédelem. Bár a kérdőív csoportos eredményei nem voltak váratlanok számomra, nem gondoltam volna, hogy ennyi ismerősömnek ilyen hasonló álláspontjaik lesznek, mint nekem. Mint környezetbarát, ez lelkesítő. Viszont a legfontosabb eredmény az, hogy nincsen jelentős különbség a külföldi és helyi magyarok szemléletmódjai között a környezetvédelem terén. A két csoport válaszait nem lehet a háttérük alapján csoportosítani. Viszont figyelembe kell venni azt az alapvető elvet is, hogy mind a kitöltőt barátoknak tartom. Ez máris közelebb hozza őket, és magasabb a valószínűség, hogy hasonló nézeteik lesznek. Ebbe beletartozik az is, hogy többségük cserkész, és így bennük is a természet szeretete kialakult. Természetesen ez nem egy pontos hasonlítás, de a kérdőív alapján a két csoport hasonló válaszokat adott. Nem lehet az anyaországuk alapján különböztetni a két csoport között ebben a témakörben. Ez a legjelentősebb eredmény a kérdőívből ami igazán meglepett, de attól nem jelenti azt, hogy nincsenek különbségek a csoportok háttérükben. Ezeket a különbségeket fogom megtárgyalni a következő részben.

2. Környezetvédelem a magyar oktatásban

Elsősorban, az oktatás a legerősebb befolyás az emberek szemlélet módjukban, mivel a “pedagógiai gyakorlat, a nevelés, tanítás kultúráj[a]” az egyik legformálóbb hatással van a gyerekekre (Csullog 9). Már kiskoruktól a gyerekek az élethez a hozzáállást a környezetük alapján formálják meg, így később, amikor a megfontolják a fontosabb nézeteiket, véleményeiket, a korábbi tapasztalatok is fontosak lesznek. Ebben az oktatás tudja legerősebben elősegíteni őket, és a környezettudatosság témaköre se tér el ettől. Ez nem csak a diákoknak fontos, hanem a társadalomnak is, mivel a “középiskolás korosztály attitűdjei nagyon fontosak a gazdaság és a társadalom minden szereplőjének, hiszen ők a jövő munkavállalói, a következő fogyasztói generáció” (Kiss 277). Ezért a oktatási rendszernek is érdekében van, hogy megfelelően tanítsa a gyerekeket a környezetükről.

Mivel én nem Magyarországon nőttem fel, kevés tapasztalatom van a magyar oktatási rendszerrel, és a környezetvédelem körében még kevesebb. A magyarságismereti kurzusaimon találkoztam egy keveset a környezetvédelemmel, és ezt a tudást kiegészítettem egy interjúval amit egy volt tanárommal, Várkonyiné Szlamka Ildikóval, készítettem. Ildikó alaposan ismeri a magyar rendszert, mivel gimnáziumban és egyetemen tanár már számos éve és négy gyermeke van, akik mind kijárták a magyar iskolákat. Így hiteles forrása annak, hogy milyen a magyar környezetvédelemmel kapcsolatos oktatás.

2.1 Óvodában a környezetvédelem oktatása

Ildikó szerint a környezetvédelmi témákat körülbelül húsz éve kezdték el beiktatni az oktatásban, a 2000-es évek elején. A mai rendszerben már központi kérdés és egyre fontosabbá válik a téma. Már óvodás korban a gyermekek elkezdnek a természetről tanulni, főként példamutatással, mesékkel, és több korosztálynak megfelelő módszerrel. Szelektíven gyűjtik a szemetet az osztálytermekben és a Föld napját is minden évben megünneplik-- szemetet gyűjtenek, fát ültetnek és együtt gondozzák. Ezen kívül szoktak szervezni témaheteket, amikor csak zöld témákkal foglalkoznak. Ezek úgy indulnak, hogy mindenki behoz egy virágot vagy palántát és ezek elültetik, és a hét hátralévő részében minden nap olyan tevékenységet végeznek, ami a környezetvédelemhez fűződik. Továbbá, az utóbbi időkben nyitottak “zöld óvodák”, amik akkor kapják meg az megnevezést, ha bizonyos feltételeket teljesítenek. Állatbarát óvodák is nyitottak már, ahol a gyermekek megtanulják őket gondozni. Ez is fejleszti a természethez kötődést már a korai fejlődésben. Érdekes módon, nem csak a gyermekeket tanítják, hanem a szülőket is igyekeznek elérni a gyermekeiken keresztül. Például, a gyermeknek megtanítják a szüleiket, hogy fogmosáskor a vizet el kell zárni, és a információ hazavivésével átadják a családjuknak is. Így a környezettudatosság több embert tud elérni.

2.2 Általánosiskolában a környezetvédelem oktatása

Az idősebb korosztályoknál is folytatódik az ilyen jellegű oktatás az iskolásoknál, de komolyabban, és szintén a korosztálynak megfelelően. Az általánosiskolában is inkább játékosabban tanítják, és lassanként komolyabb témákra fordítják az oktatást a környezetvédelem témakörön belül. Vannak “ökoiskola” címek amiket megnyerhetnek az intézmények, ha megfelelnek a feltételeknek. Ráadásul vannak madárbarát iskolák, ahol bizonyos számú

madárodút, madáretetőt kell építeni és a gyermekek megtanulják mivel lehet a madarak etetni, hogy megkapják az elnevezést. Azonfelül harmadikos korosztálytól van erdei iskola program, ami egy egy hetes ottalvós tábor jellegű, iskola közben zajló program és tanítási időnek számít. Itt is szintén környezettel kapcsolatos órákat tartanak nemzeti parkokban vagy erdőkben a tábor alatt. A programok akár madárgyűrés, növényfelismerés, és geológiai különlegességek túrázása is lehetnek. Ezekben mind az az alapvető cél, hogy a gyermekeket közelebb hozza a természethez és felhívja a figyelmet arra, mekkora érték ami el tud veszni, ha nem vigyáznak. Bár nem kötelezőek az ilyen programok mivel anyagi hozzájárulással járnak, gyakran az iskolai alapítványok finanszírozzák azoknak, akik nem engedhetik meg maguknak.

Mindemellett, a magyar természeti múzeumok nagyon színvonalasak, és méghozzá elsőként próbálkoztak felzárkózni a nyugati példákhoz abból a szempontból, hogy interaktívvá tették a kiállításait. Így a magyar múzeumok szemnél tartják, hogy sokkal többen látogatnak el, és lelkesebben, ha interaktívak a látnivalók. Ezek is hozzájárulnak a környezetvédelem kultúrájához, és alátámasztják az oktatási rendszer tanultjait.

2.3 Közép- és felsőoktatásban a környezetvédelem

Ahogy nőnek a gyermekek, a tananyag is magába foglalja a természeti kérdéseket korosztályhoz illően, illetve felsőtagozaton már biológia és földrajz tantárgyak terén tanulják a diákok. Középiskolában a környezettudomány a szakörökben jelenik meg, például zöld- vagy ökoszakkörökként. Mivel gimnáziumban már külön téma, így tudományosabban, komolyabban tanulják a környezetvédelmet. Ezenfelül vannak olyan órák, amikben hulladék újrahasznosítással készíteni kreatív dísz tárgyakat, és közben megtanulják, hogyan lehet felhasználni más szemetét hasznos dolgokra. Így más témakörökben is megjelenik a környezetvédelem az oktatásban, nem csak a tudományban. Ennek az a pozitívuma, hogy több szögből tanulhatnak a diákok a környezetről, és a hatása az, hogy a gyermekek annál jobban megismerik és értékelik a környezetvédelem céljait. Környezetvédelmi versenyeket is tartanak, amelyeknek komoly presztízse van a diákok számára is.

Az magyar egyetemi képzésen belül is jelen van a témakör, illetve a környezetvédelmi mérnökképzés, főként a Szent István Egyetemnek, Gödöllőn. Nagy számmal indulnak a diákok az ilyen szakokra, nagyon népszerűek, de sajnos az elhelyezkedés az egyetem után inkább a gond itt Magyarországon. Gyakran nem a szakukhoz kapcsolatos állásokat kapnak, vagy a szakukhoz

megfelelő állások alacsony jövedelemmel járnak. Általában az állások még szűkek ezen a szakon belül, de feltörekvő terület és folyamatosan fejlődik. Evvel ellentétben, Ildikó szerint külföldön számosabbak a környezetvédelem kör területén a munkák. Ezt én is tapasztaltam már, és ez érthetővé teszi, hogy miért mennek a magyarok nagy számmal külföldre dolgozni.

A interjú alapján nyilvánvalóá válik, hogy az oktatási rendszer egész keretében működik a környezettudatos szemléletmód kialakítása a gyermekekben. A mai időkben egyre erőteljesebben jelen van az oktatásban, valamint a társadalomban, mivel egyre fontosabbnak tartják a magyarok a környezetvédelmet. A szabadidős tevékenységekből is látszik, hogy a környezetvédelem egyre fontosabb témává válik a magyaroknál. Az oktatási rendszerben is igyekeznek a gyermekek szemléletmód formálását a környezet iránt is kifejleszteni. Érdekes módon, a múlt évben a koronavírus járvány alatt még jobban felértékelődött a természet, mivel a korlátozások miatt az emberek a kinti programra lettek rászorulva. Ez az egyik pozitív hozadéka a járvány helyzetnek: emberek mindenhol jobban megismerték a környező természetet és evvel járóan jobban is értéklik, mint régebben. (Várkonyiné)

2.4 Saját tapasztalatom a magyar környezetvédelmi oktatással

Bár kevés tapasztalatom van a magyar oktatási rendszerrel, a magyar nyelv és földrajz óráinkon mi is tanultunk a környezetvédelemről egy keveset. A tankönyvünkben “Az ember és környezete” című fejezetben a környezetvédelemmel kapcsolatos szókincsünket bővítettük és alapvető ökológiai elvekről tanultunk. Földrajz órán a magyar nemzeti parkokról és Magyarország természeti adottságairól tanultunk. Annak ellenére, hogy nem alaposan, részletesen tanulmányoztuk a témát, az, hogy egyáltalán része volt az oktatási folyamatnak alátámaszta Ildikó állításait (Szita és Pelcz 159).

3. Környezetvédelem más országokban

Más országokban, némileg angolajkúakban, hasonlik a környezetvédelmi oktatás a magyarhoz, mégis vannak különbségek. Saját és ismerőseim tapasztalataiból biztosan tudom mondani, hogy az Egyesült Államokban az oktatás hasonlóan iktatja be a környezettudományt a rendszerbe. Ahogyan említettem a korábban, az általános iskolában mi ugyan azokat a programokon vettünk részt, mint a magyar gyermekek. Mi ezen kívül hétvégi táborokban is részesültünk, ahol a természethez közelebb kerültünk és hétközben az osztály kirándulásokra is

mentünk a közeli parkokban. Mindent összevetve, az alsótagozatban az oktatás a két országban rendkívül hasonló.

Ennek ellenére, a középiskolában már sokkal komolyabban tanultuk a környezetvédelmet, nem csak az alapelveket tanították nekünk. A globális felmelegedés, a biodiverzitás folyamatos csökkenése, és az emberiség terjedelmes negatív ökológiai lábnyoma mind alapvető témák voltak a gimnáziumi biológia órákon. Ez nem fakultatív óra volt mint Magyarországon, hanem minden diáknak kötelező volt. Emellett az egyetemen is szintén erős, színvonalas környezetvédelem programokat ajánlanak attól függetlenül, hogy milyen egyetem. Ezért választottam amerikai egyetemet a saját oktatásom helyszínéként.

Egyetem után az elhelyezkedésben, ahogyan Ildikó említette, van az észrevehetőbb különbség Magyarország és más nyugati országok között. Főleg az Egyesült Államokban, folyamatosan fejlődnek ki újabb és újabb cégek, akik szintén keresik a környezettudomány végzettséggel rendelkező munkásokat. Ez leginkább azért van, mert egyre fontosabbnak tartják az amerikaiak a környezet megvédését, és így elvárják, hogy a cégek is figyelembe tartsák. Így a cégek, attól függetlenül, milyen fajta cégek vagy mivel foglalkoznak, gyakran kialakítanak környezetvédelmi ágat ami a cég ökológiai lábnyomát fokozza és próbálja csökkenteni. Ehhez hozzájárul a kormány is, mivel egyre több törvényt igyekeznek előírni, amik a cégeket korlátozzák. Így lehet általánosítani, hogy más nyugati országokban, kifejezetten az Egyesült Államokban, a környezetvédelem körében az oktatáson kívül is erősebb hangsúly van.

Összegzés

Az alábbiakat összevetve, azt a következtetést értem el, hogy a helyi és külföldi magyarok szemléletmódjaik és hátterük között nincsen annyi különbség, mint gondoltam. Valójában, a kérdőív alapján azt is lehet mondani, hogy egyáltalán nincsen különbség a két csoport között. Természetesen ilyet nem lehet határozottan következtetni, elsősorban azért, mert a kérdőívem egy kisebb csoportot illetet. Továbbá, a kérdőív sem volt olyan részletes és pontos, mint egy tudományos kutatás. Ha határozottan kellene megmondani, akkor sokkal több embert kellene interjúvolni, és több kérdést kellene feltenni. Csak akkor lehetne biztosan meghatározni, hogy milyen különbségek vannak, ha mélyebbre nyúlnának a kérdőív kérdései, vagy akár interjú készítése révén is. A kérdőív ennek ellenére mégis sok információt adott át a különböző a környezetvédelmi szemléletmódokról.

Attól, hogy nem teljesült be a hipotézisem, sokkal többet tanultam, mintha igazam lett volna. Mivel nem vártam, hogy nem lesz jelentős különbség a két csoport között, a saját előítéleteimet kellett megvizsgáljam közelebbről amikor nem váltak be. Én úgy gondoltam, hogy a helyi magyarok nem törődnek annyira a környezettel mint máshol, mivel kevesebb környezetvédő tevékenységet tapasztaltam eddig itt. Viszont e kettő tény között nem találtam korrelációt, és így máshogyan kell elmagyarázzam az eredményeket. Ez pedig az, hogy főként a fiatalabb generáció esetében már annyira összeköti az embereket a közösségi média, hogy sokkal kevesebb eltérés van a szemléletmódokban a helyszíntől függően. Az interneten keresztüli globalizáció olyan szinten működik napjainkban, hogy a kultúra és nemzeti identitás nem játszanak akkora részt a szemléletmódokban, mint korábban. Így a világ minden sarkából közelebb kerültek az emberek egymáshoz, és a kérdőív azonos válaszai tükrözik ezt.

Alapos kutatás után annál a konklúziónál döntöttem, hogy az interneten kívül, az oktatási rendszerek befolyásolják legerősebben a későbbi szemléletmódokat. Az oktatás már fiatal életkorban érinti a gyermekeket, és segíti megformálni a különböző nézeteiket. Így amit tanulnak már az ovában is számíthat. Ebből a szempontból szintén nagyon hasonlítanak a magyar és amerikai oktatási rendszerek, mivel mindketten korán kezdik a környezettudatosságot tanítani a gyermeknek. Ahogyan nőnek a gyermekek, egyre komolyabb témákat tanulnak, korosztályhoz illően. Ahol viszont a két oktatási rendszer eltér egymástól az a közép- és felsőfokú tagozatban mutatkozik be. Az amerikai rendszerben részletesebbre válik az oktatás, és egyetemen szélesebb körökben juthatnak a diákok a környezetvédelmi témákhoz. A magyar rendszer fakultatívan tanítja a környezetvédelem már gimnáziumban, és egyetemen. Habár vannak színvonalas programok, nem olyan számosak, mint az Egyesült Államokban. Ennek kapcsán Magyarországon egyetem után is nehezebb állást kapni, egyszerűen azért, mert nincsen annyi igény ilyen munkákra még. Ez is folyamatosan fejlődik, és egyre nőnek az ilyen pozíciók itt is. Érdekes képpen, ezeknek az eltéréseknek ellenére, a szemléletmódok nem tértek el egymástól a két csoportban. Ez valószínűleg azért fordult elő, mert az alapokak mind a két csoport megkapta, és ezen kívül a korosztályuk és hátterük se különböznek nagy mértékben. A pozitív hozzáállások a kiváló oktatásnak köszönhetőek.

Egy figyelemre méltó észrevételem a kutatás során az, hogy a környezettudatosság oktatása körében leginkább az individualista tevékenységek szerepeltek az előtérben. A szelektív hulladékgyűjtés, a pazarlás csökkentése, és a természeti kapcsolat mind az egyéni ember akcióira

vonatkoznak, nem a kollektívra. Erős hangsúlyt ejtenek a saját felelősségünkre, hogy megvédjük hazánkat. Ez azért olyan hatékony, mert inspirálja az embereket, hogy tudatosan cselekedjenek, mivel van saját hatalmuk, amit gyakorolhatnak naponta, mástól függetlenül. Így könnyebb változások bevezetni, ha csak az egyénen múlnak. Bár ez a hozzáállás nagyon hatékonyan működik, a nagyobb cégek és kormányokat is felelősségre kell vonni, mert nekik van a legtöbb hatalmuk. A nemzetközi összeműködést és felelősségvállalást avval tudjuk elősegíteni, ha elvárjuk tőlük is, hogy ugyanannyi változást vezessenek be, mint amennyit egyéni szinten mi is elvállalunk.

Bibliográfia

Bihari, Kinga és Várkonyiné Szlamka Ildikó. “Környezetvédelem a Magyar Oktatásban.” 10 május 2021.

Chawla, Louise. Childhood Nature Connection and Constructive Hope: A Review of Research on Connecting with Nature and Coping with Environmental Loss, 13 június 2020, pp. 619–642., doi: 10.1002/pan3.10128.

Csullog, Krisztina, et al. Hatások És Különbségek: Másodelemzések a Hazai És Nemzetközi Tanulói Képességmérések Eredményei Alapján. Oktatási Hivatal, 2014, Oktatási Hivatal, www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/tamop318/Hatasokeskulonbsegek_Masodelemzes.pdf.

De Witte, Melissa. “To Understand How People Think, Look to Their Actions, Not Their Words.” Stanford News, Stanford University, 5 augusztus 2019, news.stanford.edu/2019/08/02/thinking-faster-words/.

Kiss, Soma Ábrahám. “A Magyar Társadalom Kevesebbet Hajlandó Környezetvédelemre Áldozni, Mint 1993-Ban.” MÉRCE, MÉRCE, 25 október 2020, merce.hu/2020/10/25/a-magyar-tarsadalom-kevesebbet-hajlando-kornyeztvedelemre-aldozni-mint-1993-ban/.

Kiss, Virág Ágnes. “A Környezetvédelemmel Kapcsolatos Hozzáállás Középiskolás Diákok Különböző Szegmensei Mentén.” Jelenkori Társadalmi És Gazdasági Folyamatok, 12. évf, 3. szám, 2017, pp. 277–283., doi: 10.14232/jtgf.2017.3.277-283.

“A Kormány Határozott Célokat Tűzött Ki a Klímaváltozás Területén.” Origo, New Wave Media Group Kft., 16 január 2020, www.origo.hu/itthon/20200116-a-kormany-hatarozott-strategiai-celokat-tuzott-ki-a-klima-valtozas-es-a-kornyeztvedelem-teruleten.html.

Piskóti, Marianna. "A Környezeti Identitás a Környezettudatos a Magatartásban ."
Vezetéstudomány, 46. évf, 5. szám, 20 május 2015, pp. 13–21.,
core.ac.uk/download/pdf/33182756.pdf.

Szabó, Mária és Angyal Zsuzsanna. *A Környezetvédelem Alapjai*. Eötvös Loránd
Tudományegyetem, 2017,
ttk.elte.hu/dstore/document/1134/EJ-A_kornyeztvedelem_alapjai_OK.pdf.

Szita, Szilvia és Pelcz Katalin. *Magyar OK Magyar Nyelvkönyv B2+ 4. Kötet*. Pécsi
Tudományegyetem, 2019.

Mellékletek

Kérdőív teljes formája:

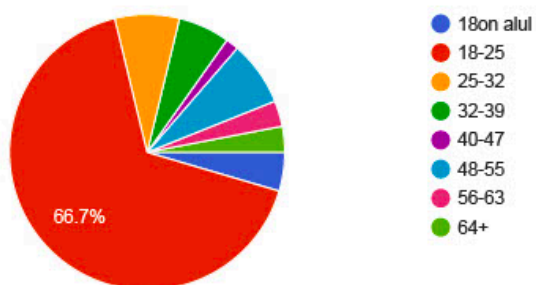
Környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletmódok

66 responses

[Publish analytics](#)

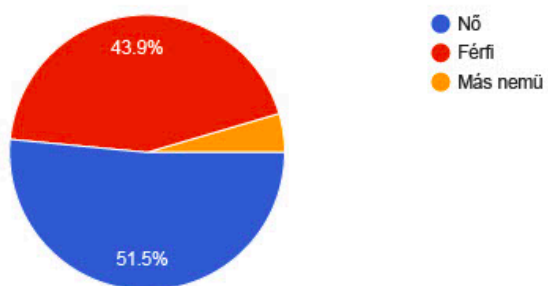
Hány éves?

66 responses

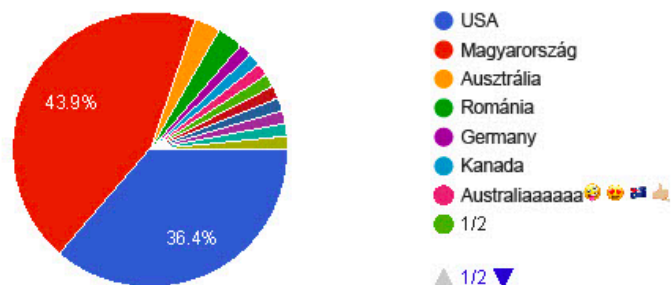
Mi a neme?

66 responses

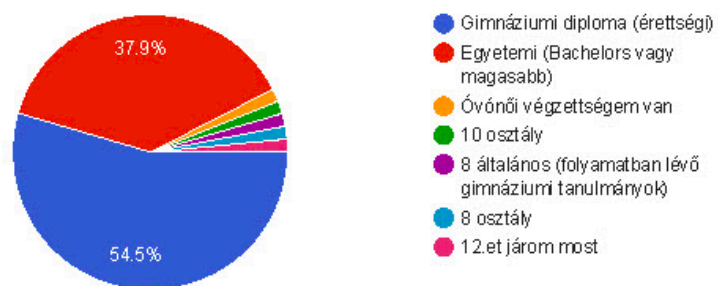
Inkább Magyarországon vagy az Egyesült Államokban nőtt fel?

66 responses

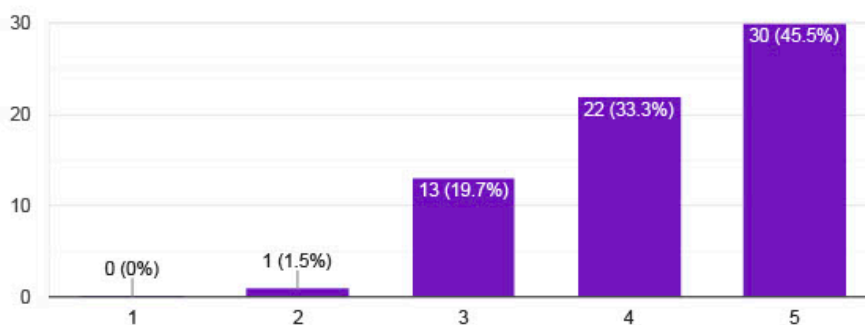
Milyen végzettsége van?

66 responses

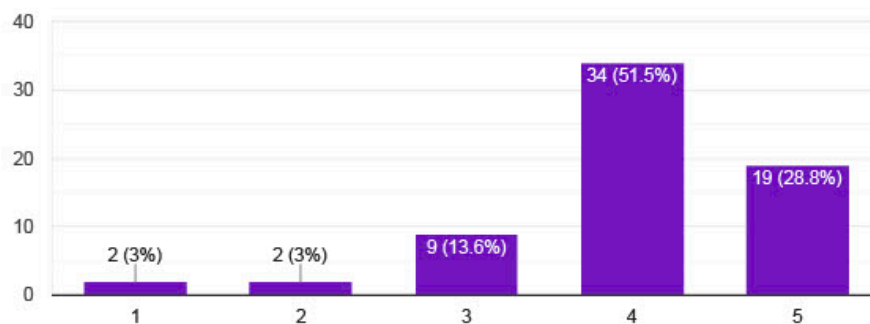
Mennyire fontos a természet az életében?

66 responses

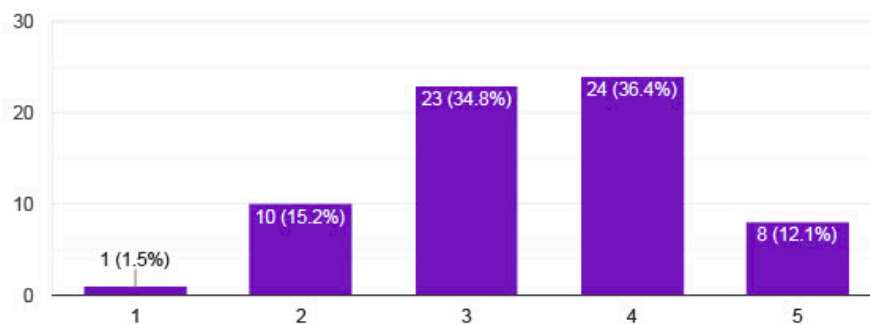
Mindennapi életében mennyire fontos a környezetvédelem?

66 responses

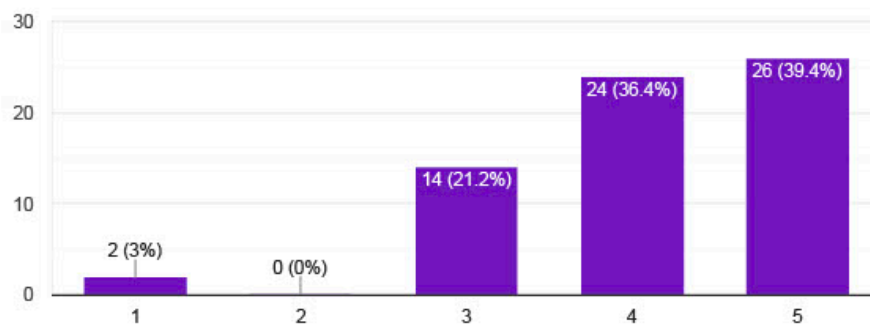
Mit tesz a mindennapi életében a környezetvédelem érdekében?

66 responses

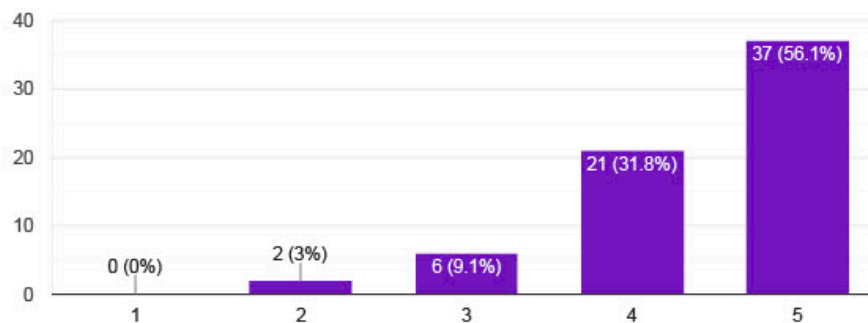
Mit lenne hajlandó tenni a környezet megvédéséért?

66 responses

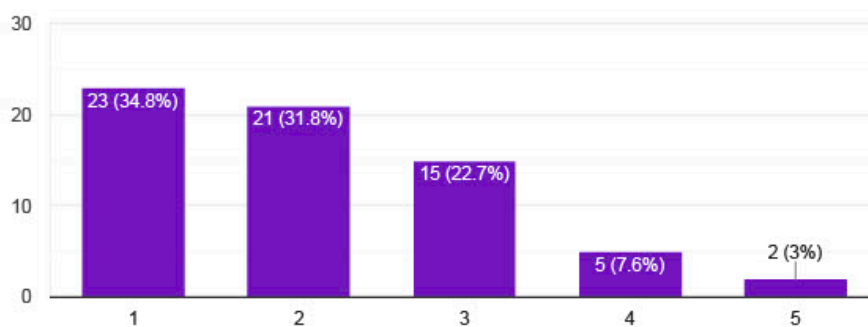
Mennyire fontos a kormánynak ügyelnie a környezetre?

66 responses

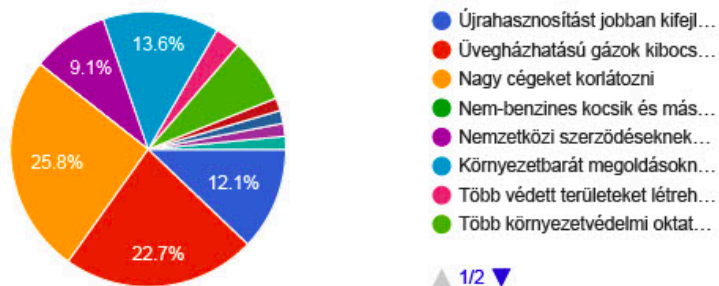
Tesz-e eleget a kormány a környezet érdekében?

66 responses

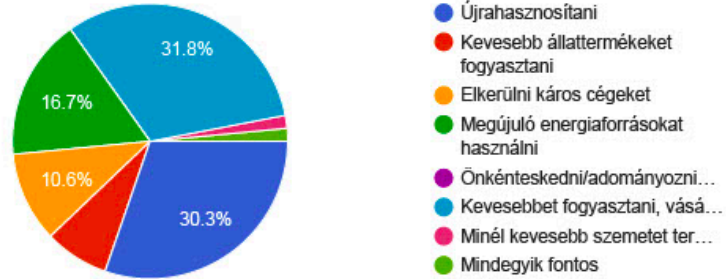
Mi a legfontosabb dolog amit a kormány tehet a környezet érdekében?

66 responses

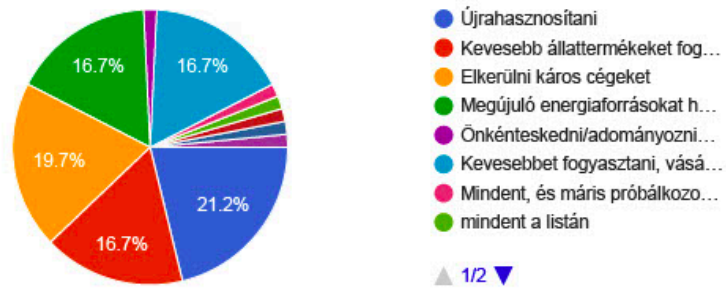
Mi a legfontosabb dolog amit ön tehet a környezet érdekében?

66 responses

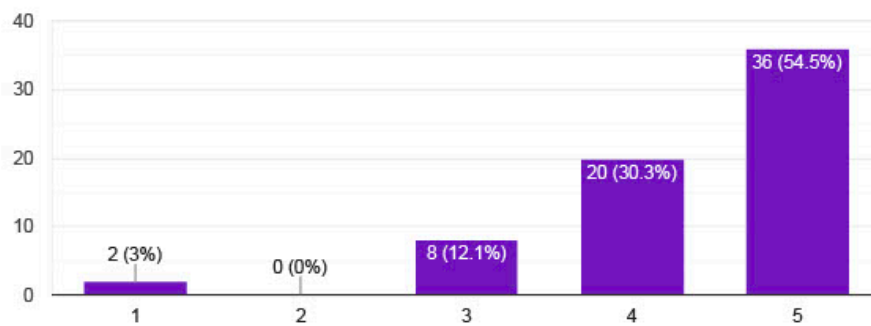
Mit lenne hajlandó tenni a környezet megvédéséért?

66 responses

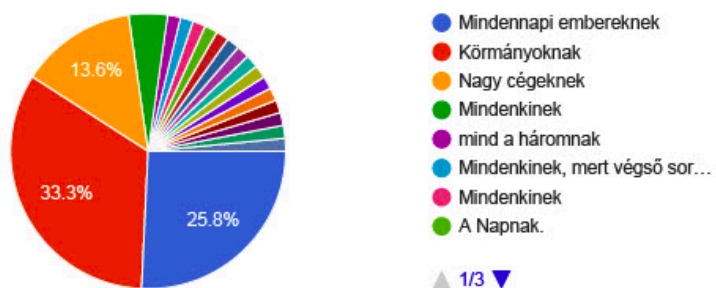
Mennyire nagy probléma a globális felmelegedés?

66 responses

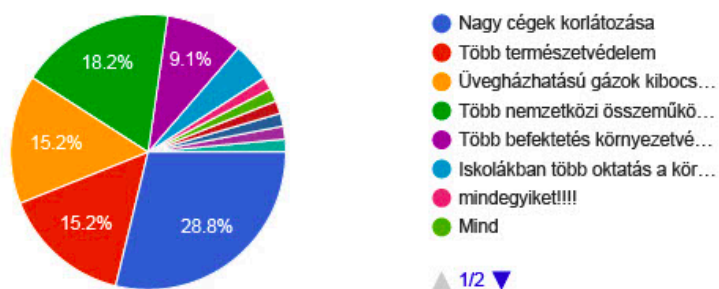
Kinek a felelőssége globális felmelegedést akadályozni?

66 responses

Milyen változásokat szeretne látni a környezetvédelem körében?

66 responses

Rezümé

This research paper explores the differences and similarities between native Hungarians and Hungarians living elsewhere in their attitudes toward environmentalism and themes relating to the environment. My mode of data collection was through a Google forms survey that I disseminated through social media, specifically Instagram and Facebook. I advertised the survey to “anyone who considers themselves Hungarian”, and reached a total of 66 people, including native Hungarians, as well as Hungarians living in the Americas, Australia and other parts of Europe. I predicted that American Hungarians and other foreigners would have a more positive attitude towards environmentalism than native Hungarians, however my survey’s results show that there is no significant difference in the two groups’ attitudes. Overall, the group surveyed has an surprisingly positive attitude towards the environment, more so than I expected.

I explain this positivity towards environmentalism through a closer look at how the respective countries teach the subject in school. I interviewed a past teacher of mine who has significant experience in education. She gave me valuable insight on how Hungarians approach environmental teaching, beginning in preschool and continually interweaving it throughout the twelfth grade. In addition, she talked about Hungarian environmental university programs, and how difficult it can be to find acceptable jobs in this arena after college.

Interestingly, I found many similarities between the American and Hungarian education systems. The American system also introduces environmentalism early in childhood and develops it throughout high school, albeit it takes on a few more serious topics than the Hungarian one. The main difference is in universities, where American ones have more to offer, in addition to more and better paying jobs once finished with schooling. These similarities in proactive environmental schooling explain the almost uniformly positive attitudes towards environmentalism as well.

People formulate their opinions based on their environments, and therefore their education plays a crucial role in their perspectives later in life. There are more similarities than differences in environmental attitudes within the survey because my generation’s access to social media has evened the playing field and brought previously distant groups closer together. Lastly, an interesting finding while researching the education systems was that they teach mostly individualist practices, like recycling, as a solution to protect the environment. While this

approach certainly inspires the most action, we must also consider holding big corporations and governments accountable to do their part as well.